

**Mart Smeets**

**DOOR**

**START**



## Inleiding: de nieuwe sportwereld

In 2020 werd 'sport' wereldwijd weggestopt als een totale ondergeschikte bijzaak in het leven. Dat was terecht. Er was een pandemie, een begrip waar we de achtergrond niet van kenden maar dat helaas een normaal woord in ons spraakgebruik werd.

We bleken uiterst kwetsbaar, alles werd anders, we keken vol afschuw toe hoe, over de hele wereld, mensen doodgingen aan een ziekte die we ook niet kenden. Ons leven kwam bijna tot een volledige stilstand, leven werd overleven en vol onbegrip gingen we verder. We werden opstandig, protesteerden, beledigden, zonnen op wraak... want ons zo mieters mooie leventje werd ons door alle maatregelen ontnomen. Niet meer naar school of universiteit, thuiswerken, wachten op injecties, geen filmpje pakken of lekker uit eten gaan, twijfelende politici die ons voorgingen in een wandeling door de mist en in de hectiek van het bestaan van 2020 was er ineens ook geen plaats meer voor georganiseerde- en competitiesport.

Sporttassen bleven, onuitgepakt, in een hoekje van de gang staan, we konden niet meer naar trainen. Iemand bedacht ineens dat het profvoetbal wel, maar het hockey niet mocht doorgaan. Nog idioter was de politica die besloot dat mannen wel mochten voetballen en vrouwen niet. Die zo spreekwoordelijke mispeer van Den Haag werd na een dag bliksemsnel gecorrigeerd. Wijsheid

blijkt daar in het vakje gevonden voorwerpen te liggen.

Sport kwam in een vreemde slow motion van haar eigen bestaan uit. Grote wedstrijden werden uitgesteld of direct afgeblazen, in Duitsland vond men het spelen van voetbalwedstrijden voor angstig lege tribunes uit; een werkelijke no-go, zelfs voor mensen die zeggen voetbalfan te zijn.

In Amerika probeerde de NBA het met een peperdure 'bubble' waar zeker niet het allerbeste basketbal gespeeld werd en waar ook het publiek node gemist werd en de televisiekijkcijfers teruggleden naar opmerkelijke laagten.

Elders zocht men naar wringende oplossingen om de mens toch maar in beweging te houden. Veel sport-school-activiteiten verplaatsten zich naar een grasveldje in het park, sommige groepslessen gingen online. Tribunes bleven eerst leeg en liepen, door de maanden heen, een pietsie voller, maar de sfeer bij de wedstrijden ontbrak totaal, waardoor sport op televisie bekijken ook geen pretje was.

De Olympische Spelen van Tokio 2020 werden met een jaar uitgesteld, lente-wielerwedstrijden werden naar de vroege herfst overgeheveld, nergens mocht centraal getraind worden, we leefden met angst, er kwamen vaccinaties aan waaraan getwijfeld werd, over de wereld stierven miljoenen mensen aan die merkwaardige ziekte die we leerden kennen als corona en waar al snel de meer wetenschappelijke en internationale term bij kwam: Covid-19.

Totdat er, de hemel zij geprezen, vaccinaties kwamen. Te onzent te laat, eerst chaotisch, later fraai gestroom-

lijnd in een wereld waar niemand de weg naar de finish wist te vinden.

Sport in die dagen?

Bijzaak.

Maar toch werd er weer gespeeld. De edele voetbalsport hier te lande kreeg een merkwaardige voorkeursbehandeling, maar dat bleek overal te gebeuren; voetbal werd opium voor het wereldpubliek. Er werd gestreefd naar vollere stadions en in de slipstream van het opwaarderen van wedstrijden en competities kwamen toch ook de Olympische Spelen weer in beeld.

Langzaamaan begonnen we weer te trainen en ja, we moesten constateren dat een jaartje Covid-19 een hoop mensen, en ook opmerkelijk veel jonge mensen, had doen besluiten maar niet meer naar de handbalclub of de zwemvereniging te gaan. Een verliespost voor de georganiseerde sport dus.

Grote sporten in Amerika worstelden met weer andere problemen: in staten waar Republikeinen het voor het zeggen hadden, werden American footballstadions weer volgeladen met zingende, schreeuwende en hossende supporters, daar waar Democraten regeerden, beperkte men de stadionbezetting tot een kwart of de helft. Het bewijs van politieke chaos, het bewijs van willekeur, het bewijs van het feit dat we allen zoekend waren.

In 2020 was er in New York bij de US Open tennis gespeeld in een macabere sfeer van doodstille, zwijgende tribunes. De mooiste passeerslagen en stopvolleys werden in diepe stilte geslagen of neergelegd. Het was een sportieve farce.

Dat zou geen tweede maal gebeuren, zei men, en dat gebeurde ook niet.

Ineens, als waren het koeien die na een lange koude winter in de lente vrijgelaten werden in een sappige wei-de, werd ook de sport weer losgelaten. We mochten weer trainen in een zaal, er werden weer juniorenwedstrijdjes georganiseerd, diverse competities gingen van start, topsport vond weer haar eigen publiek terug... maar dat alles ging maar langzaam en was regiogebonden en vond gedecentraliseerd plaats. Terwijl je naar een voetbalwedstrijd uit Engeland naar brullende menigten keek, staarden bij het voetbal uit Portugal de lege tribunes je angstig aan. Waar in België de Ronde van Vlaanderen in al haar grootheid doorging op de bekende, gulle Vlaamse wijze, werd honderd kilometer verderop de Amstel Gold Race over een gesloten circuit geleid, waar toeschouwers geweerd werden.

Bij het American football mochten er in Alabama bijna 100.000 toeschouwers naar een wedstrijd komen kijken, terwijl het er in Los Angeles nog geen 15.000 waren. Plaatselijke en 'state-regels' dus; mensenwerk. Verwarring alom. Covid-19 was dan weliswaar ietwat teruggedrongen door de vele honderden miljoenen vaccinaties, maar de pandemie bestond nog steeds. En wat snakte de totale wereldbevolking naar vrijheid, kroegbezoek, het afschaffen van strenge regels, men wilde weer in een vliegtuig naar een vakantiebestemming, men wilde naar het toneel, naar een concert, men wilde Tour de France-renners vanaf de kant van de weg zien, men wilde toptennis in volle stadions aanschouwen...

Tokio 2021 ging door, ondanks de vette vraagtekens

en de behoorlijke protesten in Japan, en slaagde nog ook. Het was nog even een beproeving met rare regels en gekwetste ego's, maar het viel eerlijk gezegd mee; dat gebrek aan publiek op de tribunes woog toch niet zo zwaar als we allen gedacht hadden. En ja, Nederland hoorde bij de toplanden van de olympische sportwereld... het grote aantal binnengehaalde medailles werkte bijna als een vaccinatie-booster. We telden mee.

De sportwereld was dus weliswaar in verwarring, maar richtte zich langzaam en voorzichtig op. En gelukkig maar. Sport bleek eens te meer een zeer belangrijke rol in ons leven te spelen, en bepaald niet alleen hier. De sportende mens pakte de sporttas uit de gang weer op, de passieve recreant klom de tribunes weer op, het nieuwe normaal zat eraan te komen en leek wel een beetje op het oude.

Lockdowns werden opgezegd, we verkochten al onze nog niet gebruikte mondkapjes aan een ontzettend dom CDA-jongetje dat zich Sywert noemde, Marianne Vos had de tegenwoordigheid van geest, staande op een overwinnerspodium, haar mondkapje af te doen bij het aanhoren van het winnende volkslied en juist dat moment pik ik er hier uit: dat was het moment dat we nodig hadden, dat was een teken van een nieuw normaal. Waar we ooit geleerd hadden het hoofddekseel bij het aanhoren van een volkslied af te nemen, gaf een intelligente wielrenster ons een nieuwe richting aan.

En ja, het ontspoorde uiteraard ook en vooral binnen de voetbalwereld. Herinnert u zich de beelden nog van NEC-Vitesse? Om je kapot te schamen eigenlijk; maar

we sloegen juist schaamteloos en rücksichtslos alles in elkaar dat we tegenkwamen; we moesten immers onze agressie, opgebouwd in die coronamaanden, kwijt en dus vernielden we elkaar, gooiden urine en bier over de hoofden van voetballers en maakten van een sportwedstrijd een farce.

Menswetenschappers riepen meteen ‘Komt door corona’ en ik dacht: komt door een gebrek aan opvoeding en bijsturing.

De sport zoog het nieuwe leven en de frisse lucht op als ware het een nieuw, onvindbaar dopingmiddel binnen een wielerpeloton. Het werkte. Ajax voetbalde goddelijk, Sven Kramer ging proberen zijn rug heel te houden, Jos Verstappen was grandioos goed, en wie had er ooit van de Britse tennisster Emma Raducanu gehoord of van haar opponente, de Canadese Leylah Fernandez?

Die twee meiden zorgden voor weer een ander nieuw normaal, zoals in New York bleek. De jonge vrouwen werden bij de US Open financieel even goed beloond als de mannen. Een paar weken later bleek waarom Europa het ‘oude continent’ wordt genoemd. De wielrensters die Parijs-Roubaix uitreden, kregen een schijntje van wat de mannen een dag later ontvingen.

Toch. Sport kende een doorstart. Met horten en stoten, nergens perfect uitgevoerd, maar we bewogen weer. Ergens in ons achterhoofd wisten we wel dat Covid-19 nog steeds niet weg was en op de loer bleef liggen om ons misschien opeens weer hard te overvallen, maar we vonden onze eigen vrijheid het allerbelangrijkste en binnen die vrijheid het kunnen sporten of kijken naar sport stond daar pal onder.

Maar ook gold: wie dan leeft, die dan zorgt. We vonden een nieuwe, mondiale sport uit: het aan je laars lopen van regels. De nonchalance waarmee gehandeld en uitgevoerd werd was groot en slordig.

Later, heel veel later, zullen wetenschappers daar wel een verklaring voor vinden.

Haarlem, 3 november 2021

Mart Smeets



## Over coaches en coaches

Ex-turnster Stasja Köhler (nu 41 jaar jong) kijkt in *Trouw* terug op haar turnjeugd, en dan vooral op de volkomen idiote acties van turntrainer Gerrit Beltman (en hoogstwaarschijnlijk van nog een paar van zijn collega's) en ook op wat de huidige directeur van de turnbond KNGU, Marieke van der Plas, allemaal wel of niet gedaan had: wegkijken en doen of er niets aan de hand was en is, of in ieder geval die schijn wekken.

Het is een prachtig geschreven stuk van Esther Scholten dat de goede verstaander tot tranen brengt. Je zal, als 13-jarig sportmeisje, maar aan je haren over de grond getrokken worden door een halve zool met een grote bek. Die man zal maar tegen je zeggen: 'Ordinaire slet, wil je je soms laten platneuken' als je een streepje mascara boven je ogen hebt. Je zal maar moeten aanhoren van diezelfde trainer dat 'de beste ouders dode ouders zijn'.

Maar dat gebeurde, en dat verdween in die o zo fijnzinnige turnwereld gewoon in de prullenmand. Zelfs het boek dat Köhler er zeven jaar geleden samen met turnster Simone Heitinga over schreef, *De onvrije oefening*, werd door de bobo's hautain weggeschoven: wat dachten al die turnmeisjes wel, ze mochten blij zijn een echte turnopleiding te krijgen zoals ook de wereldtoppers kregen, met tucht, vernedering, afblaffen, intimideren...

Griezels van het soort Beltman zou je langdurig moeten opsluiten, weg van de (sport)maatschappij. Ik besef dat ik nu over de rode lijn stap, omdat ik me niet met strafmaat of wat dan ook moet bemoeien; daar zijn rechters voor. Maar dan moeten die turntrainers van jaren her tot en met tegenwoordig wel voor die rechters komen na hun faux pas.

Bij de turnbond staat een grote prullenmand en heerst een politiek van verzwijgen, vergeten, liegen en doorgaan. Ook al heeft goed journalistiek werk van velen dit jaar niets anders opgeleverd dan overtuigend bewijs dat al die griezels te ver gingen in hun bespottelijke gedachten hoe je met kinderen topsport moet plegen, er gebeurde relatief weinig.

Collega's Marco Knippen van *Haarlems Dagblad* en Fabian van der Poll van *NRC Handelsblad* hebben in 2020 al in diverse uitstekende artikelen over de warboel binnen het gymnastiekverbond geschreven en duidelijk gemaakt, dat 'de norm' bij sommige turntrainers naar hoogten steeg die wij gewone mensen en sportvolgers voor onmogelijk houden. Esther Scholten laat in de donkerste week van het jaar nog eens zien wat een klein meisje te verduren kreeg bij die bullebak van een turntrainer.

Lezing maakt je boos, triest en je handen jeuken om... Nee, niet doen, zeg ik tegen mezelf; meng je niet in schuld en boete, laat verstandige mensen daarover oordelen, maar stel die 'norm' van al die turntrainers wel aan de kaak. Vanuit de bond zal je (nog) geen woord horen; Huize de Gulden Doofpot staat immers nog fier overeind.